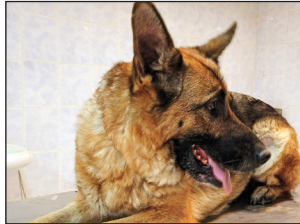

در صد خطای سگ‌ها

اگر یک سگ درست آموزش دیده باشد، اگر مربی، توانمندی لازم را داشته باشد که یک سگ را به‌طور درست و صحیح آموزش دهد در صد خطا در عملیات به بیش از یک یا ۲درصد نمی‌رسد. در خیلی از عملیات نظامی و امنیتی به‌رغم اینکه دستگاه ایکس‌ری (XRay) وجود دارد و سیستم‌های حفاظتی و امنیتی بالایی به کار گرفته می‌شود اما حرف آخر را سگ می‌زند. مثلا همه اقلام را از دستگاه ایکس‌ری رد می‌کنند اما در آخر اگر سگ اوکی را ندهد بحث کنترل و چک کردن تمام نمی‌شود.

واکنش سگ‌ها بعد از پیدا کردن انسان

سگ‌ها وقتی برای عملیات به محل حادثه منتقل می‌شوند بعد از پیدا کردن فردی که زیر آوار گرفتار شده واکنش‌های مختلفی دارند. یا پارس می‌کنند یا می‌نشینند. البته اغلب سگ‌های آموزش دیده تجسس بعد از کشف فردی زیر آوار در همانجا می‌نشینند. این موضوع بستگی به توانمندی مربی و آموزشی که او به سگ داده، دارد.

۲۰۲ همشهرداری

محمد جعفری، روزنامه‌نگار:

وقتی زلزله و سیل اتفاق می‌افتد، یا وقتی که ساختمانی آوار می‌شود، نخستین اولویت نجات جان حادثه‌ی‌دیگان است. گروه‌های امدادی تلاش می‌کنند افرادی را که ممکن است زیر آوار گرفتار شده باشند نجات دهند؛ اما همیشه موفق نیستند و در چنین شرایطی پای سگ‌های تجسس به‌حادثه‌ی‌باز می‌شود و این سگ‌های آموزش‌دیده هستند که می‌توانند با استفاده از شامه و حواس خدادادی جان انسان‌ها را نجات دهند. اما این سگ‌ها چه ویژگی‌هایی دارند و چطور تربیت می‌شوند؟ برای آشنایی بیشتر با دنیای شگفت‌انگیز سگ‌های تجسس به اداره آنست (آموزش و نگهداری سگ‌های تجسس) سازمان امداد و نجات هلال احمر رفته‌یم و سیدرضا مومنی، رئیس این اداره بخش‌های مختلف این بخش مهم از هلال احمر را معرفی کرد.

در اداره آنست سازمان امداد و نجات هلال احمر

سگ‌های تجسس زیادی نگهداری می‌شود

که در حوادث به نجات جان انسان‌ها می‌آیند

نجات‌دهنده‌ها

راه‌اندازی مرکز آنست

مرکز آموزش و نگهداری سگ‌های تجسس سازمان امداد و نجات سازمان هلال احمر از سال ۷۸ راه‌اندازی شد و با استفاده از ظرفیت مربیان توانمند داخلی کارهای خوبی انجام شد و دوستان خوبان در ارتش مربیان خوب به ما معرفی کردند و تیمی تشکیل شد و فعالیت مرکز آنست شروع شد. از سال ۸۲به‌صورت رسمی مرکز شکل گرفت. بعد از اینکه زلزله بم اتفاق افتاد و عملکرد بسیار خوب سگ‌های تجسس کشور و سازمان‌های بین‌المللی که در زلزله بم مشارکت کردند به چشم آمد و مسئولان ارتش هلال احمر دیدند، تفاهمنامه‌ای بین هلال احمر ایران و صلیب سرخ آلمان منعقد شد در یک پروژه طولانی مدت برای تربیت نیروی متخصص سگ‌های تجسس در بخشی از هم توان زیرساختی هم از طریق صلیب آلمان تامین شد. از مربیان بین‌المللی آلمان به ایران آمدند و کار آموزش را شروع کردند. یکی دو قلابه سگ هم در ابتدا از کشور آلمان وارد شد. این کار پایه‌ریزی شد و شکل گرفت. در بدو راه‌اندازی، مراکز آنست در ۴ استان به شکل منطقه‌ای راه‌اندازی شد. در ادامه مراکزمان گسترش پیدا کرد و در حال حاضر ۲۵مرکز عملیاتی در ۱ استان کشور به‌طور فعال داریم. حدود ۹۰ قلابه سگ عملیاتی در اختیار داریم و بالغ بر ۱۳۰ نفر مربی و کمک‌مربی توانمند در اختیار داریم که در این حوزه فعالیت می‌کنند.

سگ‌ها از کجا می‌آیند؟

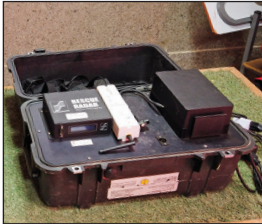
عمده سگ‌هایی که در مراکز آنست در اختیار داریم از نژاد ژرمن شیرد هستند. این نژاد دو گونه خاص است. یک نوع ورک و نوع دیگر شولاین که این دو نوع تفاوت‌های اخلاقی و رفتاری با یکدیگر دارند. شولاین‌ها معمولا آرام‌تر هستند و فرمان‌پذیری بیشتری دارند؛ بدلیل اینکه قرار آنست ما با سگ‌هایی کار کنیم که آرامش روانی مناسبی داشته باشند و در جریان عملیات حادثه‌ای ایجاد نکنند و پرخاشگری نکنند که معمولا هم نمی‌کنند. با این حال ما از این دو گونه ورک و شولاین هم‌زمان استفاده می‌کنیم. ابتدا دو قلابه از آلمان به کشور وارد شد و تعدادی هم از آنها توله کشی و از آن ظرفیت استفاده شد. اما در حال حاضر به‌دلیل کمبود بودجه و محدودیت‌های مالی و منابع مالی یا به‌صورت خیلی محدود از مرکزی خاص خریداری می‌کنیم یا اینکه به‌صورت اهدایی قبول می‌کنیم. اگر فردی سگ یا نژاد خوب و رگ‌خونی خوب از ژرمن شیرد در اختیار دارد و تمایل دارد که آن را به جمعیت هلال احمر اهدا کند اعلام می‌کند و ما موضوع را بررسی می‌کنیم و اگر واجد شرایط خاصی که مدنظر ماست بود و قابلیت تبدیل شدن به سگ جست‌وجوگر خوب را داشت استقبال می‌کنیم. اما نکته قابل اهمیت این است که بعضی از دوستان سگی که ۴، ۵ساله است را اهدا می‌کنند که سگی با این سن به درد جست‌وجو نمی‌خورد. چرا که فرایند آموزش ماز هماهنگی آغاز می‌شود تا یک و نیم‌سالگی طول می‌کشد. پس سگ‌هایی که ما انتخاب می‌کنیم بین ۶ماه تا یک‌سال بیشتر نباید سن داشته باشند. سعی می‌کنیم از این رده سنی استفاده کنیم به‌دلیل اینکه در این سن میزان فراگیری آموزش‌ها در سگ‌ها بیشتر است و می‌توانیم از این ظرفیت‌ها بیشتر استفاده کنیم و به سرعت سگ‌ها را عملیاتی کنیم و وارد چرخه امداد و نجات شوند.

سگ‌های موجود و بحران‌ها

ظرفیت ما در سراسر کشور محدود است. اما در بحران‌های بزرگ جامعه جهانی هم کمک می‌شود. ما شاهد بودیم در همه حوادث بزرگ دنیا این پتانسیل در همه کشورها وجود دارد که بتوانیم از این ظرفیت استفاده کنیم. در آنست هم همینطور است. در زلزله ترکیه شاهد بودیم که ۵۰، ۶۰ کشور دنیا سگ تجسس فرستاده بودند. ما عضو یک سازمان بین‌المللی هستیم که در زمان حوادث و سوانح از تمام ظرفیت‌های آن استفاده خواهیم کرد. فدراسیون بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر از ظرفیت‌هایی که در جمعیت‌های ملی دنیا وجود دارد استفاده و کمک می‌کند.

سناریوی دوم بعد از تلاش سگ‌ها

به‌خاطر اینکه زمانبندی در بازماندگان و خانواده‌ها ایجاد شود ما در ۲-۳ مرحله این کار را انجام می‌دهیم اما اگر نتیجه‌ای حاصل نشد از سیستم‌های زنده‌یاب هم استفاده می‌کنیم و از طریق امواج تلاش می‌کنند که فرد را پیدا کنند. اگر باز هم اتفاقی نیفتاد عملیات ما تمام می‌شود و آواربرداری سنگین باید شروع شود.

در مرکز آنست هلال احمر چه می‌کنند؟

مرکز آموزش و نگهداری سگ‌های تجسس سازمان امداد و نجات کار هماهنگ‌کنندگی و آموزش مربیان مراکز آنست سراسر کشور را انجام می‌دهد. این مرکز ضمن کار ستادی و مدیریت کلان حوزه‌های آنست کل کشور را انجام می‌دهد، وظیفه‌اش تکثیر و نگهداری سگ‌های تجسس، آموزش و برنامه‌ریزی کلان مراکز آنست در سراسر کشور است و در حال حاضر با توجه به رویکرد جمعیت هلال احمر در خصوص ارتقا و گسترش مرکز، قرار است این مرکز پژوهشی به‌مرکز تخصصی جست‌وجو و نجات کشور تبدیل شود؛ یعنی اینکه اگر طی سالیان گذشته فقط در حوزه سگ‌های تجسس کار کردیم و در این مرکز کار فقط با سگ‌های تجسس انجام دادیم، رویکردها و حمایت‌های خوب جناب مهندس محمودی، رئیس سازمان امداد و نجات و دکتر کولیوند، رئیس جمعیت هلال احمر این انگیزه را در همکارانم بیشتر کرد و این درخواست را داشتند که مرکز را به‌عنوان مرکز تخصصی جست‌وجو و نجات کشور معرفی کنیم. در این مرکز از امسال قرار است ۳عنصر سگ‌های تجسس، دستگاه‌های زنده‌یاب الکترونیک که شامل دستگاه‌های بیورادار و رسکیورادار و سیستم‌های پهبادی است را به خدمت بگیریم و جست‌وجو و نجات به شکل ویژه انجام شود. تعدادی پهباد خریداری شده است و بالغ بر ۹۰ دستگاه پیشرفته زنده‌یاب الکترونیک داریم و قرار است در مراکز استان‌ها از این دستگاه‌ها استفاده شود و مراکز به سیستم‌های پهبادی شوند و کل جست‌وجو در فضای آزاد و مناطقی که گستردگی دارند را انجام دهند. موضوع دیگر آموزش سیستم‌های زنده‌یاب به نیروهای جدید

سگ‌ها چطور آموزش می‌بینند؟

دوره آموزشی سگ‌ها از ۴تا ۶ماهگی آغاز می‌شود و حتی ممکن است سگ یک‌ساله هم به خدمت بگیریم؛ اما دوره آموزشی معمولاً یک تا یک‌سال و نیم طول می‌کشد تا به سگی تبدیل شود که بشود روی عملکردش حساب کرد. سگ‌ها در موضوع تجسس به چندین دسته تقسیم می‌شوند. سگ‌هایی زنده‌یاب و جست‌وجوگر هستند، سگ‌هایی بم‌یاب، جست‌وجوگر مواد مخدر... هستند و از نظر عملکردی با یکدیگر تفاوت‌های زیادی دارند. باید به این نکته توجه شود که سگ‌های مادر هلال احمر سگ‌های زنده‌یاب هستند. در خیلی از ماموریت‌های ما خواسته می‌شود که نسبت به شناسایی و جست‌وجوی پیگرهای قربانیان حوادث کمک کنیم. چون مطمئن هستند که فرد فوت شده اما خواسته می‌شود که با استفاده از سگ‌های زنده‌یاب پیگر آنها را کشف کنند. سگ‌های زنده‌یاب ما کارایی خودشان را در سیل سال گذشته استان تهران نشان دادند. وقتی سگ‌های ما وارد رودخانه کش شدند بسیاری از پیگرهای قربانیان را که مثلا فقط یک دست یا یک پانوید یا کمک سگ‌ها شناسایی کردیم. در شرایط سیلاب امکان شناسایی یک تنه درخت با یک عضو یا بدن انسان وجود ندارد. به‌دلیل اینکه وضعیت گل آلود است و به شکل تنه درخت و شاخه درخت و دیده می‌شود، قابلیت تفکیک و شناسایی وجود ندارد. سگ‌های ما این قابلیت را از خودشان نشان دادند که بتوانند در چنین حوادثی کمک کنند و در این حادثه بسیاری از پیگرها را با کمک سگ‌ها کشف کردیم.

عملکرد سگ‌ها در سیل، زلزله و آوار

عملیات جست‌وجو برای مفقودان کلا سخت است. همکارانم زحمت زیادی می‌کشند. سگ‌ها هم متحمل زحمت‌ها و در درسهای زیادی هستند. به‌دلیل اینکه محل عملیات کانون خطر است. با وجود اینکه اتفاقی افتاده اما همچنان کانون خطر است و ممکن است باز هم حادثه‌ای اتفاق بیفتد و نیروی متخصص ما و هم سگی که استفاده می‌کنیم را تهدید می‌کند. بنابراین همه عملیاتی که می‌رویم دارای مشقت و سختی خاص خودش است. اما این

سگ‌های تجسس در متروپل

در حادثه ریزش ساختمان متروپل در آبادان نیروها و سگ‌های آنست حضور فعال داشتند. با وجود اینکه حجم و گستره آوار زیاد بود اما سگ‌های آنست عملکرد درخشانی را از خود نشان دادند و در زمینه کشف پیگر قربانیان موفق عمل کردند.

فرصت طلایی برای نجات يك جان

نمی‌توانیم سگ را مجبور کنیم که عملیات خودش را سریع انجام دهد. سگ‌ها معمولاً بسته به گستردگی فضای آوار و تخریب تلاش خود را انجام می‌دهند. احتمال دارد یک عملیات در ۲ تا ۳ساعت انجام شود و عملیات دیگر از صبح تا غروب انجام شود یا حتی در چندین روز. مثلا در زلزله ترکیه و سوریه شاهد بودیم که گستردگی عملیات به‌گونه‌ای بود که ما سگ را به محل حادثه می‌بردیم و یک روز کامل کار می‌کرد. البته فقط یک سگ نبود. سگ‌ها هم ظرفیت خاص خودشان را دارند و براساس ظرفیت‌شان کار می‌کنند. معمولا یک تیم شامل یک مربی و یک سگ است. اغلب در یک عملیات چندین تیم را می‌فرستیم. به‌دلیل اینکه بتوانند بعد از ۲-۳ ساعت کار ریکاوری کنند و سگ استراحت کند. پروژه سگ و مجاری هوایی سگ شست‌وشو می‌شود تا گرد و خاک و بویی که قبلا گرفته پاک شود و بعد از ریکاوری برمی‌گردد و کار عملیات را تمام می‌دهد. باید در نهایت ۲ تا ۳ساعت کار را انجام دهیم. مثلا در عملیات آوار که در شهر ری اتفاق افتاد بچه‌های آنست ۲روز کار کردند؛ چرا که حجم آوار زیاد و آواربرداری هم سنگین بود و این احتمال وجود داشت که فردی باز هم زیر آوار باشد، این روند ادامه پیدا کرد. ما تلاش می‌کنیم که کار در کوتاه‌ترین زمان انجام شود اما زمان خاصی نمی‌شود برای این کار تعریف کرد. هر قدر مدت زمان جست‌وجو بالا برود احتمال زنده‌یبرون آوردن مصدوم از زیر آوار کمتر می‌شود.

فاصله کوتاه تا رسیدن به مرکز تخصصی جست و جو

راه زیادی نداریم. مرکز تخصصی جست‌وجو عملا در یکی دو ماه آینده شکل خواهد گرفت. ما ظرفیت پهبادی را در خواست کرده‌ایم. قرار است ۱۰افروند پهباد جست‌وجوگر در اختیارمان قرار گیرد. سیستم‌های زنده‌یاب الکترونیک بیورادار و رسکیورادار که از پیشرفته‌ترین سیستم‌های دنیا هستند را در اختیار داریم. از این سیستم‌ها در ترکیه استفاده کردیم و شاید به جرات بتوان گفت ما در این حوزه از جمله کشور های بر هستیم. این دستگاه‌ها خیلی گرانقیمت هستند و کار با آنها تخصصی و پیچیده است. نگاه مدبران کلان کشور این است که در حوادث و سوانح به مردم خدمت بهتری ارائه کنند. مردم هم خیال‌شان راحت باشد که ما در جمعیت هلال احمر در حوادث پشتیبان‌شان هستیم تا درد و آلام آنها را در حوادث کم و کمک کنیم و در راستای نجات جان آسیب‌دیدگانی که متاثر از حوادث و سوانح هستند خدمت شایسته‌ای را انجام دهیم.

عشق و علاقه است که کار را پیش می‌برد. درباره عملکرد سگ‌ها در حوادث مختلف هم نمی‌شود اظهار نظر کلی کرد، چرا که هر کدام گستردگی و سختی‌های خاص خودش را دارد. شرایط فیزیکی عملیات و حادثه، سختی کار را تعیین می‌کند و نمی‌شود گفت که کدام عملیات آسان یا سخت‌تر است. ت.ع. کلا همه عملیات سگ و مربی را به چالش خواهد کشید. عملکرد خوب مربی باعث می‌شود که سگ تجسس خوب آموزش بدهیم که بتواند عملیات را با موفقیت سپری کند.